KONJUNKTUR BAROMETER

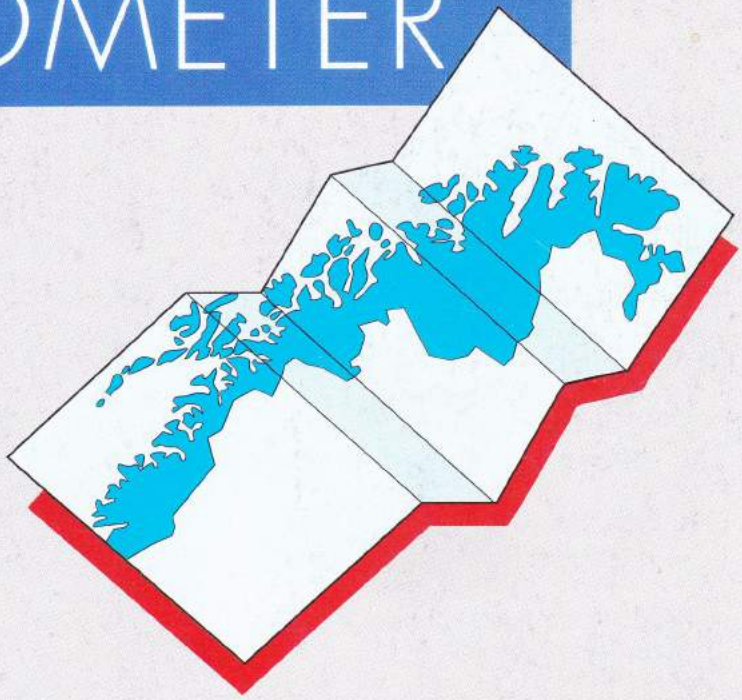

HØSTEN 1996

SPAREBANKEN for NORD-NORGE

Innhold

Utviklingen av Nord-Norge - et felles ansvar 3

Sammendrag 3

Utviklingen i norsk økonomi 4

Utviklingen i Nord-Norge 7
- **Primærnæringene** 7
- **Industri** 8
- **Bygge- og anleggsvirksomhet** 9
- **Privat tjenesteyting** 10
- **Kraftforsyning** 11
- **Offentlig forvaltning** 11

Befolkningsutvikling og arbeidsmarked 12

Fylkesvis sammenfatning 16

Eventuelle henvendelser vedr.
konjunkturbarometeret bes rettet til:

Sparebanken Nord-Norge
Storgt. 65
9005 Tromsø
Telefon 77 62 20 00
Telefax 77 62 22 91

Utviklingen i Nord-Norge - et felles ansvar

For tredje gang presenteres et nytt konjunkturbarometer som beskriver makroutviklingen i Nord-Norge. Som tidligere skjer utarbeidelsen i nært samarbeid med Statistisk sentralbyrå. Dette samarbeidet sikrer både kvalitet og nødvendig kontinuitet i bruk av målemetoder.

Som en videreutvikling av konjunkturbarometeret ble det våren 1996 gjort en analyse av reiselivsnæringen i Nord-Norge. I forbindelse med høstens rapport har vi i samarbeid med Nordlandsforskning utarbeidet en analyse av befolkningen i Nord-Norge. Befolkning og bosettingsmønster er kjernen i, og ofte en nødvendig betingelse for næringsutvikling. Dette innebærer at studier av befolkningsutviklingen er meget sentral i forhold til fremtidig utvikling av landsdelen. Befolkningsutviklingen påvirkes av mange faktorer: teknologiutvikling, kulturforandringer, økologi, ressurser, sysselsetting etc. Dette innebærer at det er vanskelig å ha for sterke oppfatninger av utviklingstrekkene.

Det er imidlertid noen hovedmønster som ser ut til å gjelde for 90-årene:

- fortsatt reduksjon av bosettingen i de befolkningssvake områdene
- vekst i et fåtall regioner og bysentre
- en tendens til økende flytting fra landsdelen

Kanskje viktigere enn selve flyttemønsteret er forandringer i befolkningssammensetningen. I de befolkningssvake områdene skjer det en kraftig forgubbing. Denne forandringen som er svært tydelig og som vil vedvare, er en betydelig begrensing av mulighetene til etablering av ny og livskraftig næringsvirksomhet.

De neste 10 år vil debatten om befolkningsutvikling og bosettingsmønsteret i landsdelen bli svært viktig. Ikke minst vil det offentlige tjenestetilbudet måtte tilpasses de nærings- og befolkningsstrukturer som vokser frem.

Tromsø 18. oktober 1996

Hans Olav Karde
Adm. direktør

Sammendrag

Utarbeidet av Statistisk sentralbyrå

Veksten i norsk økonomi har avtatt noe fra siste halvdel av 1995 og inn i første halvår av 1996, og dette har også gjort seg gjeldende i Nord-Norge. Utviklingen har spesielt vært ugunstig i Finnmark med problemer i fiskeindustrien, nedbygging av Syd-Varanger og klar nedgang i bygge- og anleggsvirksomheten og turistnæringen. Men også Nordland og Troms har merket svakere vekst i husholdningenes konsum utenom kjøp av egne transportmidler og svakere investeringsvekst. Denne utviklingen kan bidra til at veksten avtar ytterligere i 1997, mens eksportveksten av tradisjonelle varer forventes å holde seg på et høyt nivå.

Det var en klar økning i netto-utflyttingen fra Nord-Norge i 1995. Foreløpige tall for første halvår indikerer at befolkningsveksten i landsdelen har stoppet opp. Den økte netto-utflyttingen har bidratt til at folketallet i Nordland og Finnmark er i ferd med å gå ned, mens folketallet i Troms fortsatt øker. Utviklingen i folketallet fører også til svakere vekst i arbeidsstyrken. Dette kan bidra til en fortsatt nedgang i arbeidsledigheten for landsdelen i 1996 og 1997 selv om sysselsettingsveksten er i ferd med å avta.

Utviklingen i norsk økonomi

Utviklingen i norsk økonomi

Brutto nasjonal-produkt fastlands-Norge

Ifølge foreløpige tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet (KNR) har veksten i norsk økonomi avtatt noe fra siste halvdel av 1995 og inn i første halvår av 1996. Veksten i etterspørselen har i større grad holdt seg oppe, men en stor del av dette har sitt motstykke i husholdningenes økte bilkjøp. Til tross for tendenser til avtakende vekst i fastlands-økonomien indikerer framskrivinger med den makroøkonometriske modellen MODAG at veksten i BNP for fastlands-Norge regnet som årsgjennomsnitt i 1996 kan bli noe høyere enn i 1995. Sterk vekst i olje- og gassproduksjonen bidrar til at veksten i BNP i alt blir større enn i fjor. Den økonomiske veksten i fastlands-økonomien ventes å avta ytterligere i 1997. Dette har sammenheng med svakere vekstimpulser fra investeringene i fast kapital i fastlands-Norge. En svakere konsumvekst i husholdningene og i offentlig forvaltning bidrar også, mens eksportveksten av tradisjonelle varer forventes å holde seg på et høyt nivå.

Utviklingen i noen økonomiske hovedstørrelser
Prosentvis endring fra året før der ikke annet framgår

	Regnskap 1995	Framskrevne tall 1996	1997
Realøkonomi			
Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner	2,6	3,5	2,7
Konsum i offentlig forvaltning	0,2	1,7	1,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital	4,5	6,9	1,8
- fastlands-Norge	13,5	5,6	2,9
Eksport	3,8	7,2	4,8
- tradisjonelle varer	4,1	7,4	7,5
Import	5,1	5,8	4,7
- tradisjonelle varer	9,1	6,4	4,1
Bruttonasjonalprodukt	3,3	4,3	2,3
- fastlands-Norge	2,7	3,0	2,4
Arbeidsmarked 1)			
Sysselsatte personer	2,1	1,5	1,1
Arbeidsledighetsrate (nivå)	4,9	4,5	4,2
Priser og lønninger			
Lønn pr. timeverk	3,3	4,3	3,6
Konsumprisindeksen	2,4	1,4	2,2
Renter			
Pengemarkedsrente (nivå)	5,4	5,0	5,0
Gjennomsnittlig lånerente (nivå) 2)	7,8	7,4	7,4

1) Tallene for 1996 og 1997 er justert for kjente brudd i AKU og er sammenlignbare med tidligere publiserte tall.
2) Husholdningenes lånerente i private finansinstitusjoner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ny vekst i tradisjonell vareeksport

Tradisjonell vareeksport

Etter en forholdsvis svak utvikling gjennom 1995 har den tradisjonelle vareeksporten tatt seg opp igjen i første halvår i år. Dette har skjedd til tross for en relativt svak økonomisk utvikling hos Norges viktigste handelspartnere. Det er særlig eksporten til USA, Storbritannia og land utenom kjernen av Norges handelspartnere som har økt, mens eksporten til landene på kontinentet bare har utviklet seg svakt. Rentenedgangen i Europa og virkningene fra oppgangen i USA forventes etter hvert å bidra til høyere økonomisk vekst i de europeiske landene. Dette vil ha en positiv effekt på tradisjonell norsk vareeksport som normalt ligger i forkant av et internasjonalt oppsving. Den økonomiske veksten forventes også å holde seg oppe i USA. I alt bidrar dette til at veksten i den tradisjonelle vareeksporten regnet som årsgjennomsnitt er anslått til å øke fra 1995 til 1996, og veksten ventes å holde seg på et høyt nivå også i 1997.

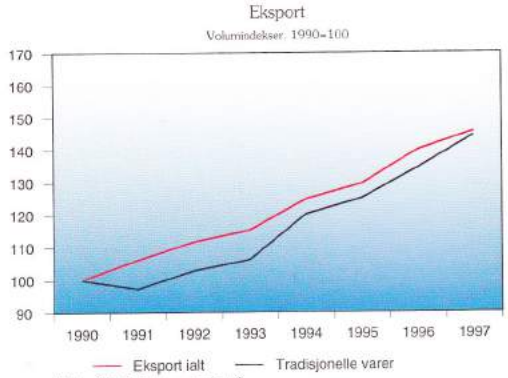

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Avtakende investeringsvekst

Investeringer fastlands-Norge

Etter sterk vekst gjennom 1994 har investeringene i fastlands-Norge vist en moderat utvikling til og med 2. kvartal i år. Investeringsveksten i privat tjenesteyting har vist tegn til å avta, mens nedgangen i boliginvesteringene har fortsatt. Et noenlunde uendret rentenivå samt høy inntektsvekst kan tilsi at boligbyggingen kan ta seg noe opp i 1997. Industriinvesteringene har fortsatt å vokse i 1996, og investeringstellingen for 3. kvartal tyder på at disse investeringene vil holde seg på et høyt nivå framover. Svakere lønnsomhet i industrien i 1996 kan imidlertid bidra til å dempe veksten i 1997. Investeringene i offentlig forvaltning kan også øke noe gjennom resten av året og inn i 1997 på grunn av skolereformen. Investeringene i oljevirksomheten har tatt seg opp igjen i 1996, og investerings-

statistikken for 3. kvartal indikerer en ytterligere vekst gjennom resten av året. For 1997 ventes oljeinvesteringene å ligge på om lag samme nivå som i 1996 regnet som årsgjennomsnitt.

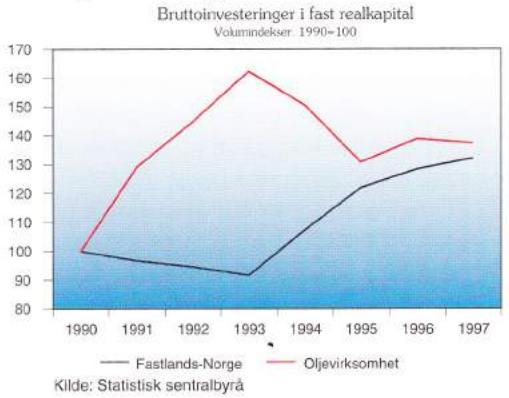

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Avtakende konsumvekst i husholdningene

Konsum i husholdningene

Konsumet i husholdningene viste en sterk oppgang i 1. kvartal i år. Dette kan i stor grad forklares med endringene i bilavgiftene og den midlertidige økningen i vrakpanten som bidro til en økning i husholdningenes kjøp av egne transportmidler med nærmere 40 prosent fra 4. kvartal i fjor. Veksten i bilkjøpene ser ut til å ha avtatt utover året. For øvrige konsumgrupper sett under ett var det heller ingen endring i forbruket fra 1. til 2. kvartal etter at veksten bremset kraftig opp mot slutten av fjoråret. Den moderate konsumveksten vil sammen med en klar vekst i husholdningenes disponible realinntekt innebære en svak økning i husholdningenes sparerate i 1996. Utviklingen nå er derfor svært forskjellig fra den sterke oppgangen midt på 1980-tallet da en vesentlig del av konsumveksten var lånefinansiert.

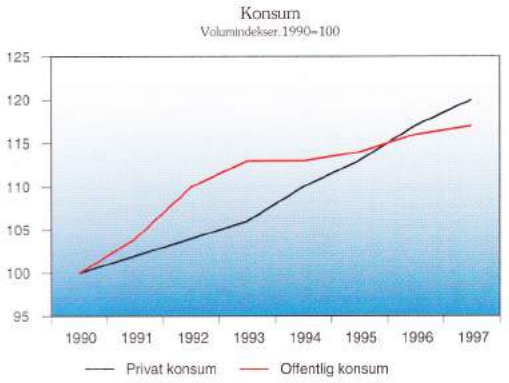

Kilde: Statistisk sentralbyrå

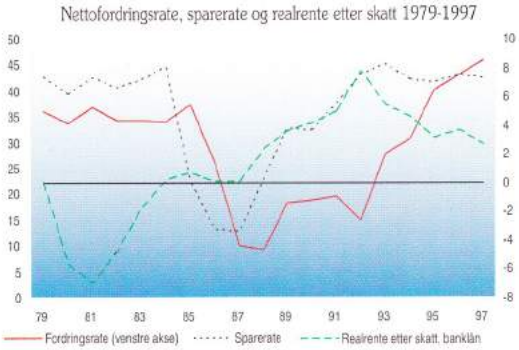

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Svakere BNP-vekst i 1997

Oppgangen i den tradisjonelle vareeksporten i første halvår har bidratt til at veksten i BNP for fastlands-Norge er anslått til å komme opp i 3,0 prosent i 1996 regnet som årsgjennomsnitt. Dette er klart høyere enn tidligere anslått. Den avtakende veksten i investeringene vil sammen med noe svakere konsumvekst i husholdningene og offentlig forvaltning bidra til en lavere BNP-vekst i 1997.

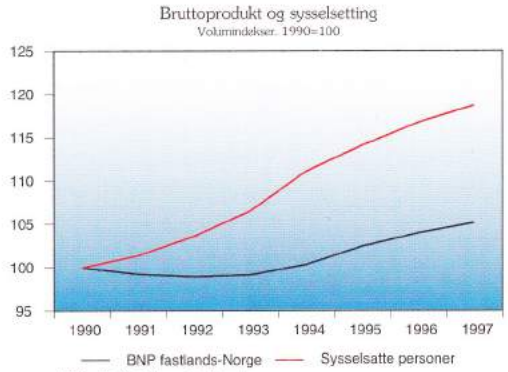

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Fortsatt sysselsettingsvekst og nedgang i arbeidsledigheten

Sysselsetting

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall økte sysselsettingen med 43 000 personer, eller om lag 2,1 prosent fra 1994 til 1995. Tall fra SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU) viser at den sterke oppgangen fortsatte i første halvår i år. Sysselsettingsveksten er anslått til mer enn 60 000 personer sammenlignet med første halvår i fjor, men som en følge av omlegging av undersøkelsen knytter det seg større usikkerhet til endringstallene enn normalt. Veksten i timeverkene har vært mer moderat. Det er særlig innen industri, bygge- og anleggsvirksomhet, helse- og sosialtjenester og deler av privat tjenesteyting at sysselsettingen har vært i klar vekst.

Utviklingen i norsk økonomi

Arbeidsledighet

Arbeidsstyrken har også økt de siste to årene på grunn av befolkningsvekst og økt yrkesdeltaking, spesielt for ungdom. Dette har bidratt til å dempe nedgangen i arbeidsledigheten. Til tross for veksten i arbeidsstyrken er gjennomsnittlig yrkesprosent i 1996 likevel lavere enn den forrige toppen i 1988. Sysselsettingen forventes å vokse ytterligere i 1996 og 1997, men ikke så sterkt som i første halvår i år. Selv om veksten i arbeidsstyrken fortsetter, er arbeidsledigheten målt ved AKU-definisjonen anslått til å komme ned i 4,5 prosent i år mot 4,9 prosent i 1995. Det ventes en ytterligere nedgang i ledigheten i 1997, men i et avtakende tempo.

Fortsatt moderat pris- og lønnsvekst

Konsumprisindeksen lå i første halvår i år 0,9 prosent høyere enn i samme periode i fjor. Fjerning av momskompensasjonen på en del landbruksvarer fra 1. juli og økte elektrisitetspriser har bidratt til at prisstigningen i august kom opp i 1,5 prosent på 12-måneders basis. Fortsatt oppgang i gjennomsnittsprisen på elektrisk kraft til husholdningene vil trolig resultere i en ytterligere økning i prisstigningstakten utover høsten. Veksten på årsbasis er anslått til 1,4 prosent for 1996, økende til 2,2 prosent i 1997. Virkningen av reduserte bilpriser i år faller bort fra årsskiftet, og er også en medvirkende årsak til at veksten i konsumprisene tiltar noe i 1997.

Konsumpris-vekst

Etter en vekst i lønn pr. normalårsverk i overkant av 3 prosent gjennom de siste tre årene, trekker resultatene av lønnsoppgjøret så langt i år i retning av en svakt tiltakende lønnsvekst. Med noe større bidrag fra lønnsglidningen i år enn i fjor kan årslønnsveksten i 1996 anslås til 4,3 prosent, og noe høyere i industrien. Det er nærliggende å se lønnsveksten i industrien i sammenheng med den gunstige utviklingen i lønnsomheten i næringen gjennom de siste årene. Lønnsøkningen har i år også tiltatt for en del andre grupper. Med den lave prisstigningen i 1996 ligger det an til en sterk økning i reallønningene. Basert på analyser av faktorer av betydning for lønnsveksten kan så langt bare en liten del tilskrives et generelt strammere arbeidsmarked. Noe svakere produktivitetsvekst og klart svakere lønnsomhet i industrien i år og neste år sammenliknet med 1995 antas å virke dempende på lønnsveksten i 1997.

Renter

Uendret rentenivå

Pengemarkedsrenten avtok gjennom 1995 og inn i 1. kvartal i år. Finansinstitusjonene har stort sett fulgt etter i rentefastsettelsen, og ved utgangen av 1. kvartal lå husholdningenes gjennomsnittlige lånerente vel 1/2 prosentpoeng lavere enn ett år tidligere. Etter dette gikk 3 måneders norsk eurorente ytterligere ned fram til midten av mai, men har deretter økt igjen fram til utgangen av august. Det ventes ingen vesentlig endring verken i pengemarkedsrenten eller den gjennomsnittlige lånerenten fra 1996 til 1997.

Renter i private finansinstitusjoner og 3 måneders eurorente (NIBOR)

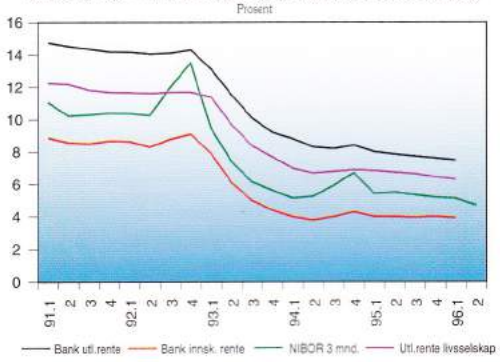

Kilde: Norges Bank

Utviklingen i Nord-Norge

Primærnæringene

Sterkere vekst i bruttoproduktet for Nord-Norge enn for landet i 1996, svakere i 1997

Tall fra det kvartalsvise nasjonalregnskapet KNR viser at bruttoproduktet i primærnæringene for landet som helhet vokste med 7,6 prosent fra 1994 til 1995. Det forventes en klart svakere vekst i 1996 og 1997. For Nord-Norge som helhet indikerer regionalfordelingen en moderat svakere utvikling i primærnæringene enn for landet som helhet i 1995. Dette har sammenheng med næringsstrukturen. Særlig fiske og fangst, men også til en viss grad oppdrett, utgjør en større andel av det totale bruttoproduktet i primærnæringene i Nord-Norge enn for landet. Det motsatte er tilfellet for jordbruk og skogbruk. I 1995 var det en svak positiv vekst innen fiske og fangst, mens bruttoproduktet i oppdrettsnæringen vokste med hele 19,3 prosent. Spesielt var det en sterk volumøkning i uttaket og salget av laks fra de tre nordnorske fylkene.

Bruttoprodukt oppdrett

Ilandbrakt fangstmengde økte, ifølge foreløpige tall, svakt for Nordland, noe sterkere for Troms, men ble noe redusert for Finnmark sammenliknet med 1994. I 1996 forventes vekst i bruttoproduktet innen fiske og fangst. Foreløpige tall fra Fiskeridirektoratet viser at ilandbrakt fangstmengde økte med 8,9 prosent i januar-august 1996 sammenliknet med samme periode året før. Troms og Finnmark hadde en vekst i ilandbrakt fangstmengde på linje med landet, mens det ser ut som Nordland har hatt en noe sterkere vekst. Tall fra SSBs utenrikshandelsstatistikk viser at eksporten av oppdrettslaks har økt kraftig i januar-august 1996 sammenliknet med samme periode året før.

Endring i bruttoprodukt og sysselsetting for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Primærnæringer.

	Bruttoprodukt				Sysselsetting			
	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet
1995	7,9	5,6	6,0	7,6	-0,4	-0,1	0,0	-1,3
1996	4,9	8,1	8,1	2,6	-1,1	-0,8	-0,6	-2,0
1997	-2,8	-1,6	-2,3	0,2	-1,1	-0,8	-0,7	-1,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt, syselsetting og bruttoinvestering i primærnæringene.
Volumindekser. Årsgjennomsnitt. 1992=100

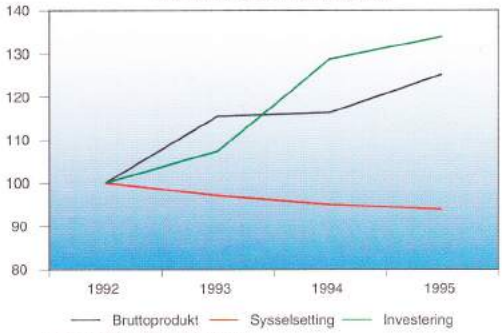

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt i primærnæringene.
Volumindekser. 1992=100

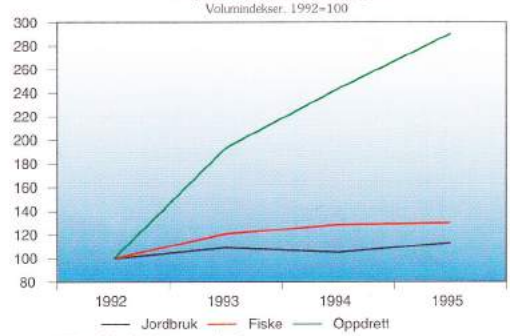

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Svakere nedgang i sysselsettingen for Nord-Norge enn for landet som helhet

Ifølge nasjonalregnskapstall gikk sysselsettingen i primærnæringene for landet som helhet ned med 1,3 prosent i 1995. Sysselsettingen gikk ned i jordbruket, men økte innen fiske og spesielt innen oppdrett. Det forventes en fortsatt nedgang i sysselsettingen i primærnæringene i 1996 og 1997. På grunn av næringssammensetningen forventes en svakere nedgang i sysselsettingen i Nord-Norge enn for landet forøvrig i alle de tre årene.

Utviklingen i Nord-Norge

Industrien

Svakere utvikling i bruttoprodukt og sysselsetting i Nord-Norge enn for landet som helhet

Bruttoprodukt industri

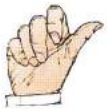

På landsbasis vokste bruttoproduktet i industrien med 2,9 prosent fra 1994 til 1995. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at industriproduksjonen økte sterkt i 1. kvartal i år. Men fra 1. til 2. kvartal falt produksjonen i industri og bergverk med 2,3 prosent, målt i faste priser, og det var nedgang i produksjonen i samtlige større næringer. Streikene i mai var en viktig årsak til dette, men fallet i produksjonen skyldes også svakere etterspørsel fra eksportmarkedene enn i 1. kvartal. Samlet sett venter industrien ingen vesentlig endring i konjunkturutsiktene for 3. kvartal. Det er imidlertid bransjevise forskjeller hvor det i første rekke er de hjemmemarkedsrettede bransjene som venter bedring. På noe lengre sikt (12 måneder) venter industrien sett under ett vekst i produksjonen. Veksten i 1996 og 1997 regnet som årsgjennomsnitt er derfor anslått til å bli litt sterkere enn i 1995.

Produksjon av vareinnsats- og investeringsvarer var sammen med produksjon av metaller de delene av industrien som hadde minst nedgang i aktiviteten i 2. kvartal. Den relativt positive utviklingen innen produksjon av vareinnsats- og investeringsvarer henger sammen med økt produksjon av betong, sement og glass og andre produkter som vanligvis går til bygge- og anleggsvirksomheten. Produksjonen av metaller gjorde et klart hopp oppover i 1. kvartal i år, etter nedgang gjennom de 3 første kvartalene av fjoråret. Dette forløpet kommer av at det i fjor var vekst for produksjon av jern, stål og ferro, mens utviklingen for aluminiumsproduksjonen viste nedgang. I år, og særlig i 2. kvartal, er dette bildet snudd - nå peker aluminiumsproduksjonen igjen oppover, mens jern, stål og ferro hadde produksjonsnedgang.

For Nord-Norge er utviklingen i bruttoproduktet i industrien anslått til å være noe svakere enn for landet. Dette gjelder spesielt for 1995 og har sammenheng med næringsstrukturen. Sektorene produksjon av konsumvarer og produksjon av metaller utgjør en større andel av det totale bruttoproduktet i industrien i Nord-Norge enn for landet. Utviklingen i bruttoproduktet i disse sektorene var lavere enn for industrien i alt i 1995. Produksjon av konsumvarer er av relativt stor betydning for Troms og Finnmark, mens produksjon av metaller er relativt sett mye viktigere for Nordland enn for de to øvrige fylkene.

Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvesteringer i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Industri (inkl. bergverk).

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-Norge	Landet
1995	1,6	2,0	2,4	2,9	1,4	1,1	1,1	2,5	35,8	41,7
1996	3,5	2,6	2,5	3,3	1,2	1,0	1,0	1,6	13,0	13,4
1997	3,5	1,4	2,0	3,2	0,5	0,3	0,4	1,0	6,0	6,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

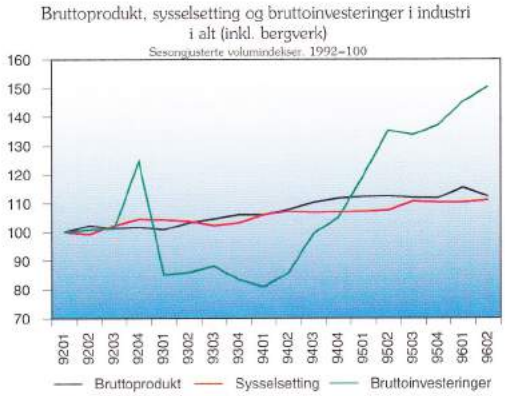

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tall fra arbeidskraftregnskapet viser at industrisysselsettingen økte med 2,5 prosent fra 1994 til 1995. Det ventes en svakere vekst i 1996 og 1997. For Nord-Norge forventes veksten i sysselsettingen å bli noe svakere enn for landet. Dette skyldes at man forventer en svak utvikling i sysselsettingen både innen produksjon av konsumvarer og produksjon av metaller.

Høyt nivå på industriinvesteringene

Industri-investeringer

Bruttoinvesteringene i fast realkapital i industrien, inkludert bergverk, økte ifølge nasjonalregnskapet med 41,7 prosent for landet som helhet fra 1994 til 1995. Det forventes en klart svakere vekst i 1996 og 1997. Fra 1. halvår i fjor til 1. halvår i år vokste industriinvesteringene med 12,3 prosent, og den sesongjusterte veksten fra 1. til 2. kvartal var på 3,6 prosent. Det er særlig innen produksjon av metaller investeringene har økt, men også andre bransjer som treforedling, verkstedprodukter og skip og oljeplattformer hadde vekst i investeringene. Ifølge SSBs kvartalsvise investeringsstatistikk for 3. kvartal ligger totalanslaget for 1996 om lag 10 prosent høyere i verdi enn tilsvarende anslag for 1995. Veksten kan i stor grad tilskrives metallindustrien og en del store prosjekter innen aluminiumsindustrien. Anslaget for industriinvesteringene i 1997, gitt i den kvartalsvise investeringsstatistikken, ligger 13 prosent høyere enn tilsvarende anslag for

1996. Det er særlig metallindustrien som viser vekst, og oppgangen kan føres tilbake til noen store enkeltprosjekter. Veksten i industriinvesteringene i Nord-Norge er anslått til å ha ligget noe under veksten for landet som helhet i 1995, men ventes å bli på linje med veksten i landet i 1996 og 1997. Tallene for Nord-Norge er imidlertid spesielt usikre siden investeringsveksten i betydelig grad kan føres tilbake til en del store enkeltprosjekter.

Bygge- og anleggsvirksomheten

Forventet svakere vekst i bruttoprodukt og sysselsetting

Bruttoprodukt bygge- og anleggsvirksomhet

Bruttoproduktet innen bygge- og anleggssektoren økte ifølge nasjonalregnskapet med 9,8 prosent for landet som helhet fra 1994 til 1995. Det forventes en svakere vekst i 1996 og 1997. Foreløpige nasjonalregnskapstall indikerer at den moderate nedgangen i produksjonen for bygge- og anleggsvirksomheten på slutten av fjoråret fortsatte i første halvår i år. Byggearealstatistikken viser imidlertid at aktiviteten i yrkesbyggsektoren holder seg stabilt på et høyt nivå. Igangsetting av nye boliger, som i begynnelsen av året lå betydelig under fjorårets nivå, er på vei oppover igjen. Ordretilgangen i 1. kvartal i år lå omtrent på samme nivå som året før, og ordrereservene i bygge- og anleggsvirksomheten har vært omtrent uendret siden 3. kvartal i fjor.

Bygge-aktivitet

Finnmark hadde en topp i igangsettingen av nye boliger i 1. kvartal 1994. Igangsettingen falt deretter fram mot 1. kvartal 1995, tok seg så noe opp igjen for så å falle i 1. halvår i år. I Troms er det fortsatt tegn til nedgang. For Nordland har igangsettingen tatt seg noe opp igjen fra og med 3. kvartal 1995, med unntak av et fall i 1. kvartal 1996. Utviklingen i antall igangsatte kvadratmeter i forretnings- og kontorbygg er preget av svært store svingninger påvirket av enkelte store byggeprosjekter. For Nordland og Troms var det en stor byggestart av forretnings- og kontorbygg i 1. kvartal i år, mens igangsettingen deretter har avtatt igjen. I Finnmark har igangsettingen falt til nær null.

Boligbygging. Antall igangsatte boliger.
Sesongjusterte kvartalstall. 1990 1 til 1996 2

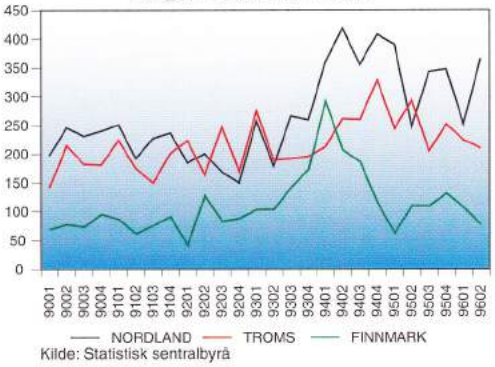

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Forretnings- og kontorbygg. Antall igangsatte kvadratmeter.
Sesongjusterte kvartalstall. 1990 1 til 1996 2

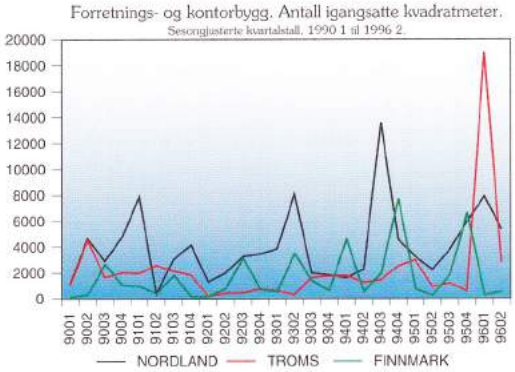

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ifølge nasjonalregnskapet økte sysselsettingen i bygge- og anleggssektoren med 6,6 prosent i 1995. Som for bruttoproduktet forventes en svakere vekst i 1996 og 1997.

Bruttoprodukt og sysselsetting i bygg og anlegg.
Sesongjusterte volumindekser. 1992=100

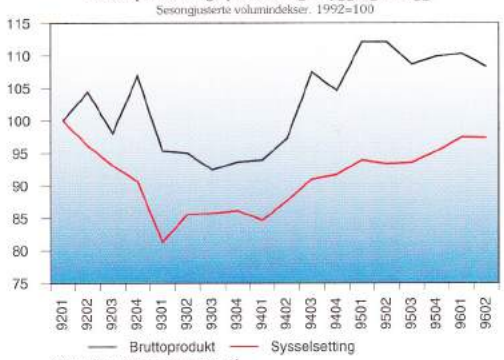

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endring i bruttoprodukt og sysselsetting for hele landet i prosent fra året før. Bygge- og anleggsvirksomhet.

	Bruttoprodukt	Sysselsetting
1995	9,8	6,6
1996	2,1	2,4
1997	3,7	3,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endring i bruttoinvesteringer i boliger og kraftforsyning for hele landet i prosent fra året før.

	Kraftforsyning	Bolig
1995	1,5	12,7
1996	3,1	-4,0
1997	0,1	7,4

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Utviklingen i Nord-Norge

Privat tjenesteyting

Avtakende sysselsettingsvekst

Bruttoprodukt og sysselsetting privat tjenesteyting

Bruttoproduktet i privat tjenesteyting utenom boligtjenester vokste med 1,7 prosent for landet som helhet fra 1994 til 1995 ifølge reviderte nasjonalregnskapstall. Dette har sammenheng med veksten i innenriks samferdsel og varehandel, mens det var en negativ utvikling innen bank- og forsikringsvirksomhet. Det forventes at veksten i bruttoproduktet blir noe høyere i 1996, for så å avta noe i 1997. Utviklingen i Nord-Norge forventes å bli på linje med landet etter å ha vært noe høyere i 1995. Omsetningen av nye personbiler, som er en viktig komponent i det private konsumet, viste en synkende tendens fram til årsskiftet for alle de tre nordnorske fylkene, for så å øke kraftig i de første månedene av 1996. Dette har sammenheng med reduksjonen i bilavgiftene, som bidro til en forskyvning i kjøpet av nye biler fra slutten av 1995 til 1996. Tallet på konkurser holder seg på et moderat nivå i Nord-Norge etter en betydelig nedgang i første halvår av 1994. I reiselivsnæringen har Nordland og Troms opplevd en vekst i antall gjestedøgn på henholdsvis 2,5 prosent og 10,6 prosent i januar-august 1996 sammenliknet med tilsvarende periode året før. Finnmark har derimot opplevd en nedgang på 11,9 prosent i den samme perioden. Nedgangen var spesielt merkbar i juli, og til en viss grad gjorde svikten i turisttrafikken seg også gjeldende i Nordland.

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvetsertinger i privat tjenesteyting.
Sesongjusterte volumindekser. 1992=100

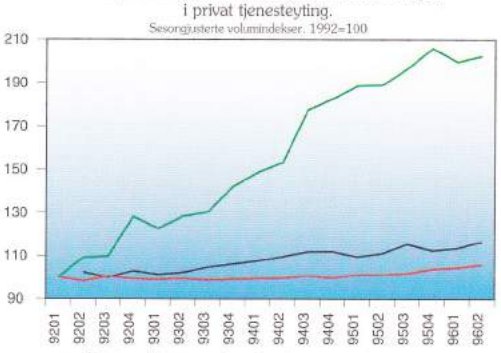

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvesteringer i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Privat tjenesteyting

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-Norge	Landet
1995	2,4	2,1	2,4	1,7	2,8	2,8	2,8	2,8	19,9	17,8
1996	3,8	3,9	3,9	3,9	1,3	1,5	1,4	1,6	8,4	6,5
1997	2,4	2,4	2,4	2,3	1,0	1,1	1,0	1,1	0,9	2,1

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Førstegangsregistrerte nye personbiler.
Sesongjusterte månedstall. 1990 1 til 1996 8

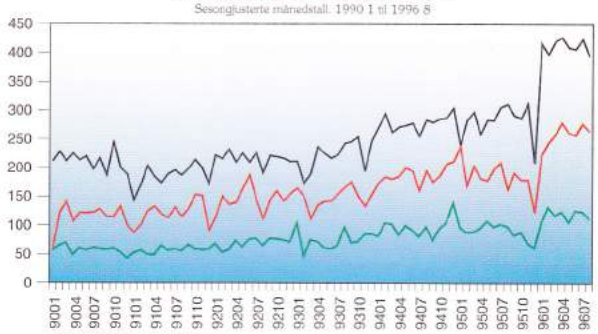

Kilde: Vegdirektoratet

Antall konkurser.
Sesongjusterte kvartalstall. 1990 1 til 1996 2

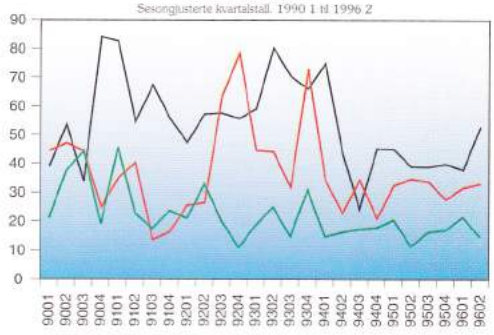

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sysselsettingen i privat tjenesteyting for landet som helhet økte med 2,8 prosent fra 1994 til 1995 ifølge reviderte nasjonalregnskapstall. Det forventes en noe svakere vekst i 1996 og 1997, nærmere bestemt 1,6 og 1,1 prosent. Sysselsettingen i Nord-Norge forventes å utvikle seg i takt med landet som helhet.

Sterk vekst i bruttoinvesteringene i privat tjenesteyting utenom bolig fra 1994 til 1995

Brutto-investering privat tjenesteyting

Bruttoinvesteringene i fast realkapital innen privat tjenesteyting utenom bolig økte med 17,8 prosent fra 1994 til 1995 ifølge reviderte nasjonalregnskapstall. Spesielt var det sterk vekst i samferdselssektoren som må ses på bakgrunn av investeringene på Gardermoen. Utviklingen i privat tjenesteyting utenom samferdsel bidro imidlertid til en klar investeringsvekst også i Nord-Norge fra 1994 til 1995. Det ventes en lavere økning i investeringene i privat tjenesteyting i 1996 og 1997. Dette vil også gjøre seg gjeldende for Nord-Norge.

Utviklingen i Nord-Norge

Kraftforsyning

Produksjonen av elektrisk kraft i landet som helhet har gått klart ned de siste månedene sammenliknet med tilsvarende periode i fjor. Nedgangen må ses i sammenheng med at fyllingsgraden i vannmagasinene har vært en god del lavere enn det normale for årstiden. På grunn av mye snø i fjellet og normal magasinbeholdning har kraftproduksjonen holdt seg oppe i Nord-Norge.

Ifølge reviderte nasjonalregnskapstall gikk bruttoinvesteringene i kraftforsyningssektoren opp med 1,5 prosent fra 1994 til 1995. Det forventes en moderat vekst også i 1996 og 1997, jfr. tabell s. 9. Foreløpig har vi ikke informasjon som viser hvordan Nord-Norge blir berørt sammenliknet med landet forøvrig.

Offentlig forvaltning

Moderat vekst i bruttoprodukt og investeringer

Aktivitet offentlig forvaltning

Bruttoproduktet i offentlig forvaltning økte ifølge reviderte nasjonalregnskapstall med 0,6 prosent for landet som helhet fra 1994 til 1995. Det forventes en noe høyere vekst i 1996 og 1997, men fremdeles på et moderat nivå. Veksten i kommunal tjenesteproduksjon forventes å bli noe sterkere enn i statlig tjenesteproduksjon. Utviklingen i Nord-Norge er anslått til å bli på linje med landet, eller noe svakere på grunn av forsvaret, spesielt i 1995. Det forventes en noe lavere vekstprosent i 1996 i Troms i forhold til de andre to fylkene, noe som skyldes at forsvaret og statlig undervisning og forskningsvirksomhet relativt sett er viktigere for dette fylket.

Endring i bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvesteringer i fast kapital for Nord-Norge og hele landet i prosent fra året før. Offentlig forvaltning (inkl. forsvaret, men uten antall vernepliktige i sysselsettingstallene)

	Bruttoprodukt				Sysselsetting				Bruttoinvest.	
	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-land	Troms	Finn-mark	Landet	Nord-Norge	Landet
1995	0,3	0,3	0,3	0,6	0,1	-0,3	0,2	0,7	-2,8	-0,5
1996	2,0	1,5	1,9	1,9	2,0	1,8	1,9	1,8	10,8	9,9
1997	1,9	1,7	1,9	1,9	1,8	1,8	1,7	1,7	-1,6	-0,8

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Bruttoprodukt, sysselsetting og bruttoinvesteringer i offentlig forvaltning.
Sesongjusterte volumindekser. 1992=100

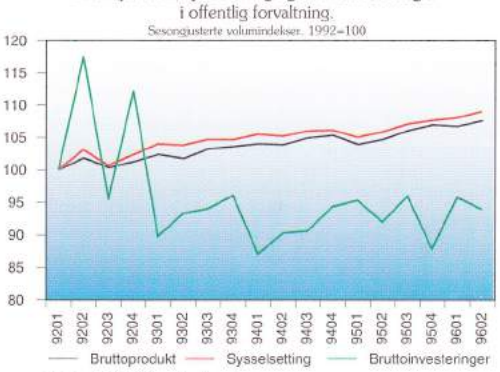

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Sysselsettingen i offentlig forvaltning utenom de vernepliktige økte ifølge reviderte nasjonalregnskapstall med 0,7 prosent fra 1994 til 1995 for landet som helhet. Det forventes noe høyere vekst i 1996 og 1997. For Nord-Norge er utviklingen i sysselsettingen anslått til å være noe svakere enn for landet i 1995. I 1996 og 1997 forventes veksten i landsdelen å være på linje med landet forøvrig.

Investeringene i offentlig forvaltning gikk ned med 0,5 prosent fra 1994 til 1995. Det forventes en vekst i 1996, noe som blant annet kan tilskrives forberedelser til obligatorisk skolestart for 6-åringer fra og med 1997. For Nord-Norge forventes utviklingen å bli på linje med landet.

Befolkningsutvikling og arbeidsmarked

Den svake befolkningsutviklingen fortsetter

Folketall

Som antydet i det forrige konjunkturbarometeret har Nord-Norge det siste året opplevd en betydelig svakere befolkningsutvikling enn tidligere på 1990-tallet. Endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk ved inngangen til 1996 og foreløpige tall for første halvår i 1996 viser at befolkningsveksten har stoppet helt opp med en antydning til en liten nedgang i befolkningen for landsdelen som helhet. Bak denne utviklingen ligger det en befolkningsnedgang både i Nordland og Finnmark, mens befolkningsøkningen i Troms omtrent klarer å balansere nedgangen i de to andre fylkene.
Landsdelen har fortsatt en positiv naturlig tilvekst (fødte minus døde) i befolkningen samtidig som innflyttingen fra utlandet er større enn emigrasjonen. En viktig årsak til en nær nullvekst i befolkningen blir dermed å finne i de innenlandske flyttebevegelser.

Den innenlandske netto utflytting stadig større

Netto utflytting

Nord-Norge har en flytteaktivitet både inn og ut av landsdelen som ligger høyere enn de fleste andre regioner i Norge. I de første årene på 1990-tallet hadde Nord-Norge en tilnærmet balanse i den totale nettoflyttingen når vi tar i betraktning både de innenlandske flyttingene og inn- og utvandringen fra utlandet. Som påpekt i de tidligere utgavene av konjunkturbarometeret for Nord-Norge skyldes dette at nettoutflyttingen til andre regioner i Norge ble kompensert av nettoflyttetallene mellom Nord-Norge og utlandet.

I konjunkturbarometeret for Nord-Norge høsten 1995 ble det på grunnlag av observerte flyttetall stilt spørsmål om hvor lenge nettoinnflyttingen fra utlandet ville være i stand til å kompensere for en stigende tendens i landsdelens netto utflytting til andre regioner i Norge. Tall fra Statistisk sentralbyrås regionalstatistikk for 1995 viser at den samlede netto utflyttingen fra Nord-Norge har fortsatt å stige, og at nettoinnflyttingen fra utlandet kun kompenserer for om lag en tredjedel av en stadig stigende innenlands netto utflytting. Her må det imidlertid påpekes at selv om Nord-Norges flyttebalanse med utlandet fortsatt er positiv, så er overskuddet synkende. Det ser ut til at den innenlandske netto utflyttingen har økt ytterligere i første halvår 1996 sammenliknet med første halvår 1995. Denne utviklingen har skjedd til tross for at landsdelen har opplevd en viss bedring i arbeidsmarkedet i løpet av de to siste årene. En viktig faktor i denne sammenheng er at arbeidsmarkedssituasjonen i denne perioden også har bedret seg betydelig i andre regioner i Norge, inkludert sentrale arbeidsmarkeder som tradisjonelt er viktige regioner for flyttingene til og fra Nord-Norge. I det forrige konjunkturbarometeret ble det stilt spørsmål ved flyttemønsteret hos den økende andel av landsdelens befolkning som har vært under høyere utdanning fra slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet. Det er mange studenter som ikke melder flytting under selve utdanningen, men flyttemeldingene har en tendens til å komme når utdanningene er avsluttet og personene har gått inn på arbeidsmarkedet og endret bosituasjonen. Det er grunn til å tro at Nord-Norge kan ha hatt et slikt utestående utflyttingspotensiale gjennom noen år, som først begynner å realisere seg etter at stadig flere avslutter sin utdanning.

Justeringer av framskrivingene

På bakgrunn av de faktorer som er nevnt over, har Statistisk sentralbyrå foretatt visse justeringer av befolkningsframskrivingene foretatt med den regionale modellen REGARD. I det forrige konjunkturbarometeret ble nettoutflyttingen fra landsdelen til andre regioner i Norge justert opp, slik at de var i samsvar med Statistisk sentralbyrås foreløpige tall for innenlands nettoflytting for 1995. Med en tendens til ytterligere økning i nettoutflyttingen fra landsdelen i første halvdel av 1996 er framskrivingene blitt justert tilsvarende. Justeringene som er foretatt for landsdelens og fylkenes nettoutflytting gjelder alle persongrupper i alderen 0-74 år. Justeringene får derfor også betydning for framskrivingen av antall personer i arbeidsstyrken, som ved siden av endringer i yrkesdeltakelsen avhenger av endringer i antall personer i yrkesaktiv alder.

Årlig endring i befolkningen pr. 1.1 etter alder og bostedsfylke. Antall personer.

Fylke	Nordland			Troms			Finnmark			Nord-Norge		
Alder	95(1)	96(1)	97	95(1)	96(1)	97	95(1)	96(1)	97	95(1)	96(1)	97
0-15	461	232	70	417	437	110	177	223	-40	1055	892	140
16-24	-1141	-1033	-1120	-778	-841	-620	-601	-711	-630	-2520	-2585	-2370
25-44	328	-138	550	445	96	530	187	-8	50	960	-50	1130
45-74	910	147	300	679	597	390	359	276	130	1948	1020	820
75 -	174	513	110	128	235	90	48	52	50	350	800	250
Totalt	732	-279	-90	891	524	500	170	-168	-440	1793	77	-30

(1) Endelige tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Befolkningsutvikling og arbeidsmarked

Betydelig nedgang av yngre personer i yrkesaktiv alder

Folketall 16-24 år

Nord-Norge har fortsatt en befolkningsvekst i de fleste aldersgrupper med unntak av yngre personer i yrkesaktiv alder. Nedgangen av personer i aldersgruppen 16-24 år har vært relativt stabil de siste årene og omfatter samtlige fylker i landsdelen. Dette er imidlertid ikke noe særtilfelle for Nord-Norge som sådan, men gjenspeiler en generell befolkningsutvikling for denne aldersgruppen i landet som helhet. Den sterke nedgangen i antall personer i denne aldersgruppen må sees i sammenheng med en generell nedgang i fødselstallene på 1970-tallet. Nord-Norge har i tillegg opplevd en viss netto utflytting av barn og ungdom gjennom tidligere år, som etterhvert er med på å redusere rekrutteringen av personer inn i yrkesaktiv alder. Utsiktene for 1997 viser en fortsatt betydelig nedgang av personer i denne aldersgruppen. Av fylkene er det fortsatt Nordland som ventes å få den sterkeste nedgangen målt i antall personer, men sett i forhold til fylkenes innbyggertall er det hele tiden Finnmark som har den sterkeste prosentvise nedgangen av personer i alderen 16-24 år. Det er også verdt å merke seg nedgangen av personer i aldersgruppen 25-44 år fra 1995 til 1996 i landsdelen som helhet. Mens Nord-Norge hadde en betydelig økning av personer i denne aldersgruppen frem til 1995, viser Statistisk sentralbyrås endelige tall ved inngangen til 1996 en svak nedgang. Endringene må sees i sammenheng med den økte netto utflyttingen som er beskrevet over.

En nedgang av personer i yrkesaktiv alder totalt

Personer i yrkesaktiv alder

Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk ved inngangen til 1996 viser Nord-Norge som helhet en svak nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder, dvs personer i alderen 16-74 år. Mens bare Finnmark hadde en nedgang av personer i yrkesaktiv alder i 1995, viser tallene for 1996 en nedgang i alle de tre nord-norske fylkene. Dette må først og fremst settes i forbindelse med den betydelige økningen i nettoutflyttingen og en fortsatt stor nedgang av yngre personer i yrkesaktiv alder. Anslått ved hjelp av justerte tall fra Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, er perspektivene for 1997 en fortsatt nedgang av personer i yrkesaktiv alder for landsdelen som helhet. Troms ventes imidlertid å få en liten økning av personer i denne aldersgruppen, mens utsiktene for Nordland og Finnmark antyder en fortsatt nedgang av personer i yrkesaktiv alder også til neste år.

Fortsatt økning i folketallet blant de yngste og eldste

Alle de nord-norske fylkene viser en økning i barnetallet fram til 1996. De endelige tallene ved inngangen til 1996 viser noe sterkere økning i antall barn sammenliknet med de foreløpige tallene som ble presentert i det forrige konjunkturbarometeret. Endringene skyldes bl.a. et visst etterslep i fødselsmeldingene. Som i andre deler av landet har økningen av antall barn først og fremst sammenheng med en økning i fødselstallene gjennom siste halvdel av 1980-årene. En viss økning av antall eldre i befolkningen er også gjennomgående i alle tre fylkene, med noe sterkere vekst fram til 1996 sett i forhold til de observerte endringer fram til 1995. De endelige tallene per 1.1.1996 er imidlertid litt lavere enn de foreløpige tallene i vårens utgave av konjunkturbarometeret, noe som skyldes et visst etterslep i meldingene om antall døde. Perspektivene for 1997 viser fortsatt vekst i antall barn og eldre når det gjelder landsdelen som helhet. Anslagene viser imidlertid en mer moderat veksttakt både i barnetall og antall eldre sammenliknet med de to siste årene.

Noe svakere vekst i arbeidsstyrken

Arbeidsstyrke

Antall personer i arbeidsstyrken, det vil si summen av antall sysselsatte og antall arbeidsledige, har ifølge anslag med den regionale modellen REGARD vært økende i alle de nord-norske fylkene gjennom de siste årene. Til tross for at Statistisk sentralbyrå har foretatt oppjusteringer av landsdelens nettoutflytting i sine beregninger, viser arbeidsstyrken fortsatt vekst. Mens økningen i arbeidsstyrken fra 1994 til 1995 var om lag 3000 personer for Nord-Norge som helhet, viser anslagene for inneværende år en betydelig svakere vekst. Den svakere veksttakten i arbeidsstyrken i 1996 er gjennomgående for alle de tre nord-norske fylkene, der Finnmark forventes å få en nær nullvekst. Dette har først og fremst sammenheng med en svakere befolkningsutvikling grunnet større netto utflytting.

Årlig endring i arbeidsstyrke, sysselsetting og arbeidsledighet etter bostedsfylke. Tusen personer.

	Arbeidsstyrke			Sysselsetting			Arbeidsledighet		
Fylke	95	96	97	95	96	97	95	96	97
Nordland	1,5	0,4	0,8	1,6	1,5	1,3	-0,1	-1,1	-0,5
Troms	1,1	0,6	0,7	1,0	1,0	0,9	0,1	-0,4	-0,2
Finnmark	0,4	0,0	-0,1	0,5	0,5	0,4	-0,1	-0,5	-0,5
Nord-Norge	3,0	1,0	1,4	3,1	3,0	2,6	-0,1	-2,0	-1,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ifølge anslag med Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, kan det igjen bli en svakt stigende vekst i arbeidsstyrken i Nord-Norge i 1997. Tallene viser en svakt stigende vekst både i Nordland og Troms, mens Finnmark derimot ventes å få en svak nedgang i arbeidsstyrken også til neste år.

En viktig årsak til økning i arbeidsstyrken er å finne i de mulighetene som har kommet med økt etterspørsel etter arbeidskraft. Empiriske undersøkelser viser at en økning i sysselsettingen bidrar til å stimulere yrkesdeltakelsen. Dette har også gjort seg gjeldende i Nord-Norge i løpet av de siste årene. I tillegg til effekten av økt sysselsetting, foregår det hele tiden en vridning i befolkningens utdanningsnivå fra lavere mot høyere utdanning. Isolert sett betyr dette en høyere yrkesdeltakelse, fordi grupper med høyere utdanning viser betydelig høyere yrkesdeltakelse enn grupper med lavere utdanningsnivåer. Nord-Norge har som andre regioner i Norge opplevd en økning i antall personer som startet en høyere utdanning etter at nedgangen på arbeidsmarkedet satte inn mot slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet. Flere av disse har avsluttet en utdanning på universitets- og høgskolenivå, og bidrar etterhvert til å øke arbeidsstyrken i kraft av sin høyere yrkesdeltaking. En annen viktig faktor er at utdanningsnivået hele tiden er stigende blant personer i yrkesaktiv alder ved at eldre generasjoner fortløpende erstattes av yngre årskull som har et noe høyere utdanningsnivå enn sine forgjengere.

Mot en noe svakere vekst i sysselsettingen

Sysselsetting

Som beskrevet tidligere i konjunkturbarometeret viser regionalfordeling av den nasjonale utviklingen økning i sysselsettingen i landsdelen som helhet de siste årene. I 1995 var det vekst i sysselsettingen i alle de tre nord-norske fylkene. Bygge- og anleggssektoren bidro med den klart sterkeste veksttakten i sysselsettingen i samtlige fylker, etterfulgt av en betydelig økning i sysselsettingen i den private tjenesteytingen.

Anslagene for inneværende år og for 1997 tyder på en gradvis svakere veksttakt i sysselsettingen både i landsdelen som helhet og i hvert av fylkene. Primærnæringene har hele tiden hatt en sysselsettingsnedgang, men denne ligger under nedgangen i sektorens sysselsetting på landsbasis. Som tidligere nevnt har dette sammenheng med Nord-Norges relativt større innslag av fiske og fiskeoppdrett i primærnæringene. Sysselsettingsutviklingen i bygge- og anleggsvirksomheten ventes å få en betydelig svakere veksttakt i inneværende år enn i 1995. Anslagene antyder også en noe svakere sysselsettingsvekst i industrisektorene som også ventes å gjøre seg gjeldende for Nord-Norge. En sterkt medvirkende faktor til noe svakere vekst i sysselsettingen i inneværende år og neste år kommer fra en gradvis svakere veksttakt i den private tjenesteytingen. Dette har først og fremst sammenheng med en avtakende konsumvekst. På den annen side ventes alle fylkene å få en sterkere vekst i sysselsettingen i offentlig forvaltning. Til tross for denne sektorens sterke posisjon i Nord-Norge, kompenserer ikke denne sysselsettingsveksten den noe svakere sysselsettingsutviklingen i de øvrige sektorene som er nevnt over.

Våre anslag for utviklingen i sysselsettingen er basert på nasjonale tall med anslag på en utvikling som forløper forholdsvist normalt. Regionale endringer som avviker fra de forutsetninger framskrivingene er basert på, vil føre til tilsvarende avvik fra våre anslag. Det er tegn som tyder på at våre modellbaserte anslag for sysselsettingsutviklingen i Finnmark for inneværende år kan være noe for optimistiske med hensyn på industrien og bygge- og anleggsvirksomhet. En noe lavere turisttrafikk enn forutsatt vil også kunne føre til noe lavere vekst i sysselsettingen i den private tjenesteyting sammenliknet med våre anslag.

Sysselsetting etter sektor og arbeidsstedsfylke. Endring i prosent fra året før.

Fylke	Nordland			Troms			Finnmark			Nord-Norge		
Sektor	95	96	97	95	96	97	95	96	97	95	96	97
Primærnæringer	-0,4	-1,1	-1,1	-0,1	-0,8	-0,8	0,0	-0,6	-0,7	-0,3	-0,9	-1,0
Industri	1,4	1,2	0,5	1,1	1,0	0,3	1,1	1,0	0,5	1,3	1,1	0,5
Bygg og anlegg	6,6	2,4	3,2	6,6	2,4	3,2	6,6	2,4	3,2	6,6	2,4	3,2
Privat tj.yting	2,8	1,3	1,0	2,8	1,5	1,1	2,8	1,4	1,0	2,8	1,4	1,0
Offentlig forvaltning	0,1	2,0	1,8	-0,3	1,8	1,8	0,2	1,9	1,8	0,0	1,9	1,8
Andre sektorer	0,9	-1,6	-1,7	0,9	1,6	-1,3	0,9	-1,6	-1,7	0,9	-0,7	-1,6
Totalt	1,5	1,4	1,2	1,4	1,4	1,3	1,5	1,4	1,2	1,5	1,4	1,2

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Nedgang i arbeidsledigheten

Arbeidsledighet

Endrede forutsetninger, med noe lavere anslag for befolkningsutviklingen og dermed noe lavere vekst i arbeidsstyrken, gir seg utslag i noe bedre anslag for balansen mellom etterspørsel og tilbud av arbeidskraft. Nedgangen i arbeidsledigheten, slik den er anslått ved hjelp av Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, blir dermed noe større. Det er viktig å bemerke at modellen REGARD benytter samme arbeidsledighetsbegrep som Statistisk sentralbyrås arbeidskraftundersøkelser. Dette betyr at modellen også fanger opp en del av de arbeidsledige som er på forskjellige arbeidsmarkedstiltak. Arbeidsdirektoratets tall for registrerte helt arbeidsledige viser en moderat endring i antall helt arbeidsledige i Nord-Norge i løpet av det siste året. Det har derimot vært en betydelig nedgang i arbeidsmarkedstiltakene. Isolert sett kunne dette ha ført til en betydelig økning i antall registrerte arbeidsledige, dersom ikke arbeidsmarkedet hadde vært istand til å absorbere denne arbeidskraften.

Ifølge framskrivinger med Statistisk sentralbyrås regionale modell REGARD, forventes arbeidsstyrken også neste år å øke noe langsommere enn sysselsettingen. Arbeidsledigheten for Nord-Norge som helhet forventes dermed å gå noe ned også i 1997.

Fylkesvis sammenfatning

Nordland

Produksjonsvekst

På grunn av vekst i fiske og fangst ventes Nordland å få et noe høyere bruttoprodukt i primærnæringene i inneværende år enn landsgjennomsnittet, men noe lavere enn de to andre nord-norske fylkene. Anslagene for neste år viser derimot en svakere utvikling. Det ventes en noe lavere vekst i bruttoproduktet for industrien sammenliknet med landet som helhet. Dette har sammenheng med et større innslag av metallproduksjon, som ventes å få en noe svakere utvikling. Som i landet forøvrig ventes en svakere vekst i produksjonen i bygge- og anleggsvirksomhet i inneværende år og neste år sammenliknet med 1995. I privat tjenesteyting forventes derimot en klar vekst i bruttoproduktet i inneværende år, mens veksten både i investeringene og bruttoproduktet ventes å avta i 1997. I offentlig forvaltning ventes en noe høyere vekst i bruttoproduktet og investeringene både i inneværende år og neste år.

Svakere sysselsettingsvekst i 1996

Nordland ventes å få en litt svakere vekst i sysselsettingen i inneværende år enn i 1995. Fylket viser en klart svakere nedgang i sysselsettingen i primærnæringene sammenliknet med landet som helhet. I likhet med landsdelen forøvrig har dette sammenheng med relativt større innslag av fiske sett i forhold til jordbruk, fordi sysselsettingsnedgangen i jordbruket ventes å bli mer markert. Nordland har dessuten størst sysselsetting i fiskeoppdrett av de nord-norske fylkene. Industrien, som har en viss betydning for fylket, forventes å bidra med en mindre sysselsettingsvekst i inneværende år enn i 1995. Det samme gjelder for bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting, som ventes å få en klart svakere sysselsettingsvekst i 1996. På den annen side forventes sysselsettingsveksten i den offentlige forvaltning å bli betydelig sterkere enn i 1995, men denne veksten synes ikke å kunne kompensere helt for svakere sysselsettingsvekst i de øvrige sektorene som er nevnt over.

Svak befolkningsnedgang

Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk har Nordland hatt en svak befolkningsnedgang fram til 1996. Tallet på personer i yrkesaktiv alder viser også en svak nedgang, men økt yrkesdeltakelse fører likevel til en økning av arbeidsstyrken, om enn betydelig mindre enn året før. På den annen side forventes sysselsettingen å øke sterkere enn arbeidsstyrken, slik at fylket forventes å få en nedgang i arbeidsledigheten i 1996.

Svak nedgang i arbeidsledigheten

Sysselsettingsveksten ser ut til å avta ytterligere i 1997, i første rekke på grunn av en fortsatt nedgang i primærnæringene og lavere veksttakt i industrien og privat tjenesteyting. Sysselsettingen i offentlig forvaltning ventes fortsatt å øke endel, men med noe lavere veksttakt enn i inneværende år. Befolkningsutviklingen fram til 1997 synes ifølge anslagene fortsatt å føre til en liten befolkningsnedgang. Totalt sett synes det å bli noe sterkere vekst i sysselsettingen sammenliknet med arbeidsstyrken, slik at det kan forventes en viss nedgang i arbeidsledigheten også i 1997.

Troms

Produksjonsvekst

Det ventes et økt bruttoprodukt i primærnæringene for inneværende år på bakgrunn av noe økt produksjon i fiske og fangst. I 1997 ventes derimot en svakere utvikling både i fiske, fangst og oppdrett. Troms ventes å få noe lavere vekst i bruttoproduktet i industrien sammenliknet med landsgjennomsnittet på grunn fylkets større andel av konsumvareproduksjon. Den noe svakere forventede vekst i produksjonen av bygge- og anleggsvirksomhet for landet som helhet, ventes også å gjøre seg gjeldene for Troms i inneværende år og neste år. Det var en klar vekst i bruttoproduktet og investeringene i privat tjenesteyting i 1995. Veksten i bruttoproduktet ventes å holde seg høyt også i inneværende år, men kan avta i 1997. I offentlig forvaltning er det anslått en moderat veksttakt i bruttoprodukt og investering i inneværende år og neste år.

Stabil sysselsettingsvekst i 1996

Sysselsettingsveksten i fylket forventes i inneværende år å ligge omtrent på linje med 1995. En lavere sysselsettingsvekst i primærnæringene, bygge- og anleggsvirksomheten og i privat tjenesteyting blir kompensert av en stabil vekst i sysselsettingen i offentlig forvaltning. På grunn av et relativt større innslag av fiske ventes sysselsettingsnedgangen i primærnæringene å bli mindre enn i landet for øvrig.

Svak befolkningsvekst

Troms har hatt den sterkeste befolkningsveksten av de nord-norske fylkene fram til 1995. Ifølge endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk viser fylket en befolkningsvekst også fram til 1996, men veksttakten har avtatt noe. Veksten av antall personer i arbeidsstyrken er imidlertid lavere enn året før. Som i Nordland har dette først og fremst sammenheng med en liten nedgang i antall personer i yrkesaktiv alder som igjen skyldes økning i nettoutflyttingen. På den annen side forventes sys-

selsettingen å øke noe sterkere enn arbeidsstyrken i 1996, slik at Troms kan forvente en nedgang i arbeidsledigheten i inneværende år.

Utsiktene for 1997 indikerer en noe svakere sysselsettingsvekst sammenliknet med 1995 og 1996. For Troms har dette også sammenheng med en fortsatt nedgang i primærnæringene, en betydelig svakere sysselsettingsvekst i industrien og fortsatt nedgang i sysselsettingsveksten i privat tjenesteyting. Sysselsettingsveksten i offentlig forvaltning forventes å holde seg på samme nivå som i 1996. Totalt sett synes det å bli noe svakere vekst i arbeidsstyrken enn i sysselsettingen, slik at det forventes en liten nedgang i antall arbeidsledige i Troms også i 1997.

Svak nedgang i arbeidsledigheten

Finnmark

Varierende produksjonsutvikling mellom sektorene

En noe sterkere vekst i bruttoproduktet for fiske og fangst for landet som helhet ventes også å gi positiv virkning for Finnmark for inneværende år. I 1997 ventes derimot en svakere utvikling i bruttoproduktet både i fiske, fangst og oppdrett. Bl.a. på grunn av konsumvareindustriens betydelige plass i fylkets industriproduksjon, ventes en noe lavere vekst i industriens bruttoprodukt sammenliknet med landet som helhet. Den noe lavere vekst i bruttoproduktet for bygge- og anleggsvirksomhet for inneværende år og neste år ventes også å gjøre seg gjeldene for Finnmark. Fylket har hatt en nedgang i igangsetting av nye boliger mens antall igangsatte kvadratmeter i forretnings- og kontorbygg har falt til nær null i første halvdel av 1996. Etter en klar vekst i bruttoprodukt og investering i privat tjenesteyting i 1995, ventes en mer moderat utvikling i inneværende år og neste år. I offentlig forvaltning ventes derimot en noe høyere vekst i bruttprodukt og investeringer både i inneværende år og neste år.

Anslagene for sysselsettingsutviklingen for inneværende år s[illegible] til å endre seg lite i Finnmark sammenliknet med 1995. Finnmark skiller seg fra de andre nord-norske fylkene med en noe svakere sysselsettingsnedgang i primærnæringene. Dette har sammenheng med at fylket har en relativt større andel av sin sysselsetting i fiske sammenliknet med jordbruk, der sysselsettingen fortsatt avtar.

Svak sysselsettingsvekst i 1996

Anslagene for industrisysselsettingen for inneværende år indikerer en noe svakere sysselsettingsvekst enn i 1995. Observasjoner for industrisysselsettingen i fylket viser imidlertid at sysselsettingsutviklingen i 1996 kan bli mer ugunstig enn det de modellbaserte anslagene skulle tilsi. Som i Nordland og Troms forventes også Finnmark å få en betydelig lavere sysselsettingsvekst i bygge- og anleggsvirksomhet og i privat tjenesteyting i 1996. Tegn til svikt i turisttrafikken i 1996 kan vise seg å gi enda lavere sysselsettingsvekst enn anslått for den private tjenesteyting. Offentlig sektor ventes imidlertid å bidra med en sterkere sysselsettingsøkning sammenliknet med foregående år, men i likhet med de andre fylkene er ikke denne økningen stor nok til å kompensere helt for noe lavere vekst i de øvrige sektorene.

Svak befolkningsnedgang

Finnmark hadde en liten befolkningsøkning fra 1994 til 1995. Endelige tall fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikk viser en svak befolkningsnedgang fra 1995 til 1996. Anslagene for arbeidsstyrken indikerer en nær nullvekst i inneværende år. De modellbaserte anslagene med en vekst i sysselsettingen som er på linje med eller litt under nivået for året før, kan dermed tilsi en liten nedgang i arbeidsledigheten i Finnmark i 1996. Som nevnt kan imidlertid endrede forutsetninger gi en mer ugunstig sysselsettingsutvikling enn anslått både for industrien, bygge- og anleggsvirksomhet og privat tjenesteyting. En slik utvikling vil kunne føre til at den vanskelige situasjonen på arbeidsmarkedet i Finnmark, med en ledighet som i første halvdel av 1996 er den høyeste i hele landet, vedvarer.

Sysselsettingsveksten er anslått til å avta ytterligere i 1997 sammenliknet med 1996. Som i de to andre nord-norske fylkene forventes en svakere utvikling i privat tjenesteyting. I industrien, som i Finnmark er sterkt konsentrert om næringsmiddelindustri, forventes sysselsettingsveksten å avta betydelig i 1997. Offentlig sektor ventes å få en sysselsettingsøkning i 1997 som er omtrent på nivå med, eller noe lavere enn i inneværende år, mens primærnæringene fortsatt ser ut til å få en sysselsettingsnedgang.

Fortsatt høy arbeidsledighet

Totalt sett indikerer utsiktene for 1997 en liten nedgang i arbeidsstyrken, mens sysselsettingsveksten ventes å reduseres i forhold til 1996. En anslått sysselsettingsvekst indikerer imidlertid at arbeidsledigheten kan gå litt ned i Finnmark i 1997, men tatt i betraktning de endrede forutsetninger som er nevnt over kan arbeidsledigheten komme til å ligge på et høyt nivå også til neste år. Anslagene for befolkningsutviklingen viser en ytterligere nedgang i 1997 både i befolkningen totalt og i antall personer i yrkesaktiv alder.

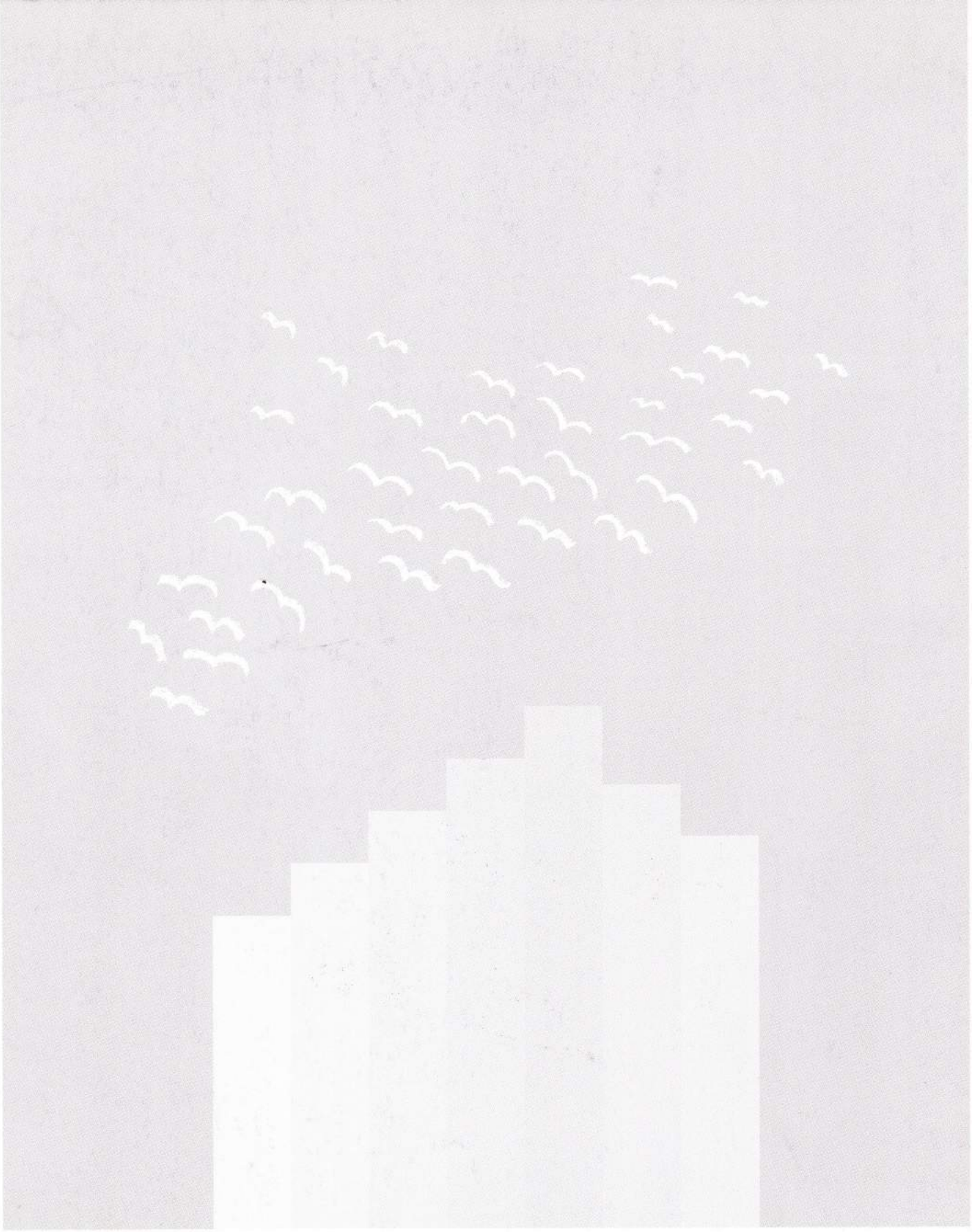

SPAREBANKEN
for NORD NORGE

Tromsø Trykk AS, tlf. 77 67 11 00